

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

בְּכֹסֶף מְלֵא (קדמא ואזלא, אזלא גריש) יתְנַנֶּה לִי בְּתוֹכְכֶם לְאַזְזוֹת קָבֵר (בראשית

כג, ט)

רבי צבי יהודה פוקס מברא¹: במדרש נאמר² על עפרון, הפסוק (משלי כח, כב) "נְבָהֵל לְהוֹן אִישׁ רַע עֵין וְלֹא יֵדַע כִּי חֶסֶר יִבְאֶנּוּ" - נבהל להון זה עפרון כי לקח מאברהם אבינו הון רב, וכפרש"י שאמר הרבה ואפילו מעט לא עשה על כי דרש שקלים גדולים, על כן סופו 'ולא ידע כי חסר יבאנו'.

ואפשר לומר כי על זה מרמז הטעם קדמא ואזלא על התיבות בְּכֹסֶף מְלֵא שכתוב בפרשה שבא לומר על כי חמד עפרון תשלום בכסף מלא בשקלים גדולים, לכן קדמא ואזלא הכסף יעזבנו חיש מהר. ע"כ.

ונרמז עוד בטעמים: בפי הספרדים נקרא הטעם בְּכֹסֶף מְלֵא אזלא גריש, ונרמז שהכסף של נְבָהֵל לְהוֹן ילך ויגורש.

שלום המאירי

בְּכֹסֶף מְלֵא (קדמא ואזלא, אזלא גריש) יתְנַנֶּה לִי בְּתוֹכְכֶם לְאַזְזוֹת קָבֵר (בראשית

כג, ט)

בזוהר פרשת תרומה³ כתב שיש לשלם על מצוות כסף מלא, אגר שלים, שרק כך מגרשים את רוח הטומאה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: בְּכֹסֶף מְלֵא (קדמא ואזלא, אזלא גריש), רק כשלוקח את המצוה בכסף מלא הולכת ומגורשת רוח הטומאה ומקדימה ושורה רוח הקדושה.

שלום המאירי

¹ נחלת צב"י, רבי צבי יהודה פוקס, [פתח תקוה] ישראל תשסו, עמ' צט.

² מדרש רבה בראשית, פרשה נח פסקה ז: 'נבהל להון איש רע עין' זה עפרון שהכניס עין רע בממונו של צדיק. 'ולא ידע כי חסר יבאנו', שחסרתו התורה וא"ו הדא הוא דכתיב וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרן עפרן כתיב חסר וא"ו.

³ זוהר חלק ב דף קכח עא. תוכן הדברים: מעלת המצות למשתדל בה שלא ישתדל בחנם, רק צריך האדם להשתדל ליקח המצות בדמים (דברים טז, יז) איש כמתנת ידו. ואם תאמר, שהרי כתוב (ישעיהו נה, א) ובלא מחיר יין וחלב, זהו בלימוד התורה שכל מי שירצה יזכה בה בחנם, אמנם השתדלות שהוא תלוי במעשה אסור לו לאדם ליקח אותו בחנם אלא בכסף מלא, לפי שאינו זוכה באותו מעשה להמשיך עליו רוח קדושה אלא בשכר שלם. נמצא כתוב בספר שלימד אשמדאי לשלמה עליו השלום וזה לשונו, כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח הטומאה ולכפותו, צריך שאותו מעשה אשר יעשה יקנהו בכסף מלא בכל מה שישאלו ממנו בין רב בין מעט, לפי שרוח הטומאה הוא אונס ומפתה את בני האדם שישרו עליו בחנם, אמנם רוח קדושה אינו כן, אלא צריך השתדלות נמרצת ובכסף מלא. ראה גם נזר הקדש, רבי יחיאל מיכל מגלוגא (יעסניץ תעט) ירושלים תשעה (עמ' רטו), על בראשית רבה וישלח (עט, ז) המבאר שלפיכך גם קנה דוד את גורן ארונה בכסף, אע"פ שהיה מוכן לתת אותו בחינם, ולפיכך רצה יוסף שיקברוהו בשכם כי יעקב קנה את המקום בכסף.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

בְּכֹסֶף מְלֵא (קדמא ואזלא, אזלא גריש) יתננה לי בתוככם לאזוזת קבר

רבי רחמים דוד קוסקס מבאר⁴: כסף מוזכר כאן חמש פעמים ובכל פעם הטעם שונה.

א. בְּכֹסֶף מְלֵא טעמו אזלא גריש. אברהם מוכן לפזר עבור דבר שבקדושה ממון רב, שהרי הכסף הולך ובא (אזלא גריש) או הולך ואינו חוזר וכמו שאמרו חז"ל למה נקרא שמם זוזים שזזים מיד ליד על כן טוען אברהם שהוא מוכן לתת כסף מלא.

ב. לקמן בפסוק יג: נתתי כֶּסֶף (שופר מהופך) השָׁדָה, כסף בטעם שופר מהופך מלשון שופרא או כמו שדרשו ז"ל על המילה שופר שפרו מעשיכם, לכן כסף הוא דבר טוב אבל יכול להיות גם להיפך, שופר מהופך, שעל ידי הכסף יכול האדם להמשך אחרי עולם הזה ותאוותיו וכן אמרו חז"ל "יאה עניותא לישראל".

ג. בפסוק ט"ו עונה עפרון "אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת זָקָל-כֶּסֶף (תביר) בִּינִי וּבִינְךָ מֵהוּא" והטעם שתחת המילה כסף הוא תביר כי על ידי שעפרון דיבר הרבה ואפילו מעט לא עשה ניכר לעין כל שהוא רע עין ובגלל זה הורידו לו את משמו וזהו התביר דהיינו השבירה שלו.

ד-ה. בפסוק טז: וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן אֶת-הַכֶּסֶף (זקף גדול) אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף (זקף קטן) עֶבֶר לִסְחָר. הטעם על הַכֶּסֶף הראשון הוא זקף גדול ועל השני הוא זקף קטן. לעפרון אֶת-הַכֶּסֶף הוא זקיפה גדולה (זקף גדול) התרוממות וחשיבות וכמו שדרשו ז"ל שזהו הדבר המעמיד את האדם על רגליו⁵. אמנם זהו לפי תאוות הרשע לפני שמשיג מבוקשו, אבל אחרי שכבר השיג מבוקשו, נהיה כבר זקף קטון, אין זה כבר מעלה גדולה כי הרי אמרו יש לו מנה רוצה מאתיים וכן דימו חז"ל את העולם הזה לשותה מים מלוחים יותר הוא שותה ויותר הוא צמא. לכן עפרון הרשע לפני שקיבל את הכסף החשיב אותו כדבר גדול אבל אחרי שקיבל מבוקשו כבר אינני חשוב כל כך בעיניו ופניו מועדות לגדולות ממנו.

בְּכֹסֶף מְלֵא (קדמא ואזלא, יתננה לי בתוככם לאזוזת קבר (בראשית כג, ט)

בזוהר נאמר⁶ שכאשר נשמה יוצאת מן העולם הזה, היא נכנסת במערת המכפלה, ששם פתח גן עדן, והיא פוגשת באדם הראשון ובאבות שהם שם. הפתח הראשון נכנסת הנשמה במערת המכפלה, שהיא סמוכה לגן עדן ואדם הראשון שומר עליו. ע"כ.

ונרמז בטעמים: בְּכֹסֶף מְלֵא (קדמא ואזלא) אברהם רצה לקנות בכסף מלא את מערת המכפלה שהיא המקום הראשון (קדמא) שדרכו הולכת (אזלא) הנשמה לגן עדן.

שלום המאירי

⁴ אריק חרבי, רבי רחמים דוד קוסקס, ביתר עילית תשעב, עמ' קל.

⁵ דברים יא, ו: "ואת כל היקום אשר ברגליהם" - רש"י מבאר: "זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו".

⁶ זוהר חלק א דף פא עא: "כד נשמתא נפקת מהאי עלמא, עאלת במערתא דכפלתא דתמן איהו פתחא דגן עדן, פגעת באדם הראשון ובאינון אבהן דתמן, אי זכאת איהי חדאן בה ופתחין לה פתחא ועאלת, ואי לא דחיין לה לבר".